

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 68

Fylke: Sör-Trøndelag.

Tilleggsspørsmål nr.

Herad:

Emne: Bållbrenning - - -Bygdelag: Øvre GausdalOppskr. av: Guenobmalem

Gard:

(adresse): Soknedal.

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Skrive opp etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Reg er f. d. 30. - 3. - 1889

Sp. 1

SVAR

Briseng, bål (t.l.), røke, nyeng, o. s. l.

Sp. 2

Fjøsøkkeld, pinskeld.

Sp. 3

Nyeng er ein liten eld, røke er ein større eld, Stokkeld større.
Tida.

Sp. 4

Julekvelden brante dei julekvekkel, dei kalla

Sp. 5

Motmar - f. 1825 - fortalde noko om tyriald på den måten som nemnd i spørsmålet, men det var visst berre av omtale ho kjende til det og, så viss eg kan hugse av det ho fortalde.

Sp. 6 og 7

Har ingen kjenskar til det det er spørsmål om her.

Sp. 8 a)

Ja.

b)

Ja.

c)

Veit ikkje om det nokon gong har vore skikk her.

d)

Det har dei gjort med til mi tid.

Sp. 9

Veit ikkje

Sp. 10

Veit ikkje, men her skal eg nemna ei segne som bestefar - f. 1820 - fortalde han hadde høgt i sine julekveldar:Kjone til ein bonde var komme på avvegar.Dei leita dag etter dag, før dei fann dei, ja, det var dagane tri til ende. Da dei fann dei låg dei i ein ring rundt eit bål somdet steg opp ein sjeldan fin, blå røk ifrå.Det gagna ingenting å lokka på dei, så fann dei på å skjta med skarpskott over dei, etterførste skottet låg dei som før, etter andre skottet steg dei opp, etter det tredje kom dei.

14299

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Sp. 11

Jonsokbålet var bent om kvelden for jonsokdagen, Ikkje det er veit.

Sp. 12

Sp. 13

Sp. 14

I min ungdomstid brukte dei å brenne heile natte. Dei brenste bål i kvar grend og bålstaden var den same i eitlange tider. Det skulle helst vera ein hard, flat og fin grasvoll så dei fekk dans ikring bålet.

Sp. 15

Dei brenste helst på same staden, ja.

Sp. 16

Nei, men i kvar grend.

Sp. 17

Har høyrst nannet, men - - -

Sp. 18

Her er det tradisjon at ungdomane samlast for å hjelpest å med å tenka bålet, men det sleng nok ein og annan eldre med når ungdommen samlast til bålberning.

Sp. 19

Ja-ja.

Sp. 20

Nei, det er ingen regel at bålberning har gått over til å tena borte som trøyte åt born, men når - - - som det tidt og ofte hender - borna samlast ^{på} særskilde "barneplassar", for å seia det slik, så er det alltid nokre voksne med, ellers er menleg ikkje nokon barnleite.

Sp. 21

Heilt ned til mi tid har tradisjonen med bålberning kalde seg her - og gjer det enno og, så det trengs ikkje noko initiativ av lag og foreninga til å halda opppe denne skikken.

Sp. 22

Veit ikkje, det skal ikkje vere nokon fabrikkar her på trakton.

Sp. 23

Veit ikkje ^{no} nokon regel såleis her.

Sp. 24

Itte i kystbygdom brenner dei nok båtar og fjævre- tinnor eller det eg har høyrst, men her brukar ein berre det kvist-kvas som ein kan finna i næraste hängresse til bålstaden.

Sp. 25

Her har det ikkje vere nokon tradisjon med å brenna "krüll" og "krøt" det er veit.

- Sp. 26 Spørsmålet er ikkje akkordert her.
- Sp. 27 Her tok dei berumefang der dei fann det.
- Sp. 28 Her har det ikkje vore vanleg å ta berumefang på denne måten som nemnt i spørsmålet.
- Sp. 29 og 30 Har ikkje høyrst ordet berumskatt nemnt i denne samanheng.
- Sp. 31 Veit ikkje noko om dette.
- Sp. 32 Det var om å gjera å ha store bål, ja, Der det ikkje var lenger millann bål = stadene enn at ein kunne sjå lysninga lysninga frå den eine staden til den andre så vart det nok litt kapping om kven som kunne få det største "opplysningsresultatet", ja.
- Sp. 33 Her på traktoren heiter det jørsokrøke og pinstirøke. Bålet skulle vera stort, ja, men dei la rå sinner (brisk) på bålet for å få det til å ryke sers sterkt. I klare kveldar synes røken langande lei, og dette var gilt, tykte dei.
- Sp. 34 Sjå svar på sp. 33
- Sp. 35 Av eineren sprerfar det veldugt.
- Sp. 36 } Veit ikkje.
- Sp. 37 } Dette hente nok i gammal tid, men eg har
- Sp. 38 } ikkje høyrst om nokor me eller meining med det anna enn at dei gjorde formoro skuld.
- Sp. 39 Veit ikkje anna å svare enn at eg har høyrst av utgandefolk i mi barndoms tid at dei tok guse varsel av slikt, men detaljar hugsar eg ikkje.
- Sp. 40 Dei hadde jonsakleik (dans) ved bålet.
- Sp. 41 Det var ingen fastsett regel for eldre for ikkje å vera i lag med ungdommen, men det var naturleg nok helst berre ein liten prosent av dei eldre som var med. Dei dansa ved bålet til langt utpå morgonsia.
- Sp. 42

- Sp. 42 } Dei koka kaffe ved bålet, og det stinnoppe
- og 43 } og at einkevann hadde ei brennere-flaske.
- Sp. 44 Dei dansa rundt bålet om noret var laglegt for, om ikkje var bydde dei gjerne inne på ein kave for å få seg ein svingam.
- Sp. 45 Osabne iuggitar hadde nok morro av å hoppa over bålet ja, men eg har berre så vidt sett at det vore gjort.
- Sp. 46 Eg har nok sett at dei sprang gjennom røyken ja.
- Sp. 47 Veit ikkje om noko slikt.
- Sp. 48 n n n
- Sp. 49 No krenner dei berre for morro skild.
- Sp. 50 I mitt minne har skikkeu vore så å seia konstant.
- Sp. 51 Går ut her. Sjå svaret på sp. 50